

Pozoruhodná a vlídná *Alvastra*

Při cestě po západním břehu jezera Vättern narazí cestovatel na místo, které ukazatel popisuje jen stručně: Alvastra. Protože románské ruiny nejsou ve středním Švédsku časté, vyplatí se zastavit a dobře si je prohlédnout.

Klášter byl založen roku 1143 a patřil cisterciáckému řádu. Jeho latinské jméno znělo zřejmě také Alvastra a šlo o mužský, nebo lépe mnišský klášter. Podivně znějící slovo Alvastra zřejmě pochází z latinského slova alvarium, jež znamená včelí úl.

O založení prvního cisterciáckého kláštera na dnešním území Švédska se zasloužila královna – donátorka Ulfhild Håkonsdotter, žena švédského krále Sverkera Kolsona, jenž vládl v letech 1133 až 1156. Královně, původem Norce, patřily totiž zdejší pozemky, které zdědila po prvním manželovi Inge II. Systém dceřiných linií, uplatněný u cisterciáckých fundací, nás ihned dovede k jeho mateřskému klášteru: tím byl slavný klášter Clairvaux, založený přímo svatým Bernardem.

Alvastra je pozoruhodná z více důvodů: především patřila mezi několik málo cisterciáckých klášterů ve Skandinávii. Navíc jen málokde se nachází klášter položený tak vysoko na severu. Z Alvastry samotné pak vyšly konventy, které založily několik dalších klášterů, například důležitý klášter ve Varnhemu, kde je pohřbena řada švédských králů.

Důvod jejího zániku, totiž prosté zrušení v časech reformace roku 1544, způsobil, že Alvastra dodnes existuje jako dosti zachovalé ruiny, na kterých je dobře patrné původní stavební schéma, předepsané řádovými regulemi. Podle nich cisterciáci zakládali kláštery daleko od měst v otevřené krajině, nikoli však na návrší. Byla zakázána jakákoli okázalost, nejstarší klášterní chrámy postrádaly věže i sochařskou výzdobu. Řeholníci měli také přísně nakázáno žít se pouze vlastní prací a nepřijímat dary věřících.

Málokterý klášter leží *tak vysoko na severu*

V bývalém rajském dvoře dnes roste levandule

Srovnáme-li Alvastru s jinými zaniklými cisterciáckými kláštery, třeba s Pomukem v Čechách, založeným od dva roky později – roku 1145 nebo s Klaarkampem ve Frísku, uvidíme, že tato stavba vlastně měla štěstí. Pomuk zanikl vypálením za husitských válek a nikdy nebyl obnoven. Dnes jeho ruiny najdeme zastavěné ve vesnici Klášter. Fríský Klaarkamp byl v době reformace také „jen“ zrušen, jeho budovy však byly následně rozebrány až na jednotlivé cihly a nezachovalo se z něj naprosto nic. Štěstí tak mají i dnešní návštěvníci Alvastry, kteří si mohou prohlédnout klášter sice v ruinách, stojící ovšem tak, jak byl projektován a postaven původním zakladatelským konventem povoláním z Clairvaux. Stará grafika vzniklá přibližně roku 1700 ukazuje, že stav ruin se za poslední tři staletí mnoho nezměnil.

V měkkém skandinávském podvečerním světle byla radost Alvastru procházet, studovat a fotografovat. Zdivo z načervenalé místní žuly vyhřáté sluncem působilo klidným a smířeným dojmem. V bývalém rajském dvoře kvetla a voněla levandule, snad jako za časů, kdy klášter ještě obývali řeholníci řádu svatého Bernarda. ■

*Zdivo z načervenalé
místní žuly
působí klidně a smířlivě*

**Klášter je sice v ruinách, ale vlastně měl štěstí,
jiné zrušené cisterciácké kláštery dopadly daleko hůře**

